

NIEUWSBRIEF HVPA

november 2015 - nummer 26

Inhoud

1. Van de voorzitter
2. Vijftig jaar gasleverantie in Ommoord
3. Dertig jaar de Oosterhof
4. Dromen en daden in Ommoord
6. Nesselande en de Zevenhulzerplas
9. Tussen droom en daad: Lotte Stam-Beese
10. Colofon

AGENDA

12 december

Op 12 december organiseert de HVPA in samenwerking met de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel een preview van de tentoonstelling 'Tien jaar Beeldbank Capelle aan den IJssel'. Om 11.00 uur in het Gemaal Jan Anne Beijerinck, Bermweg 13, Capelle aan den IJssel.
Aanmelden: secretaris@hvpa.nl

HVPA

De Historische Vereniging Prins Alexander doet onderzoek naar de geschiedenis van de Prins Alexanderpolder, zijn bewoners en bedrijvigheid.

secretaris@hvpa.nl

www.hvpa.nl

Facebook: @HVPrinsAlexander

Twitter: @HistVerPA

De Charles Mingusstraat in Zevenkamp.

VAN DE VOORZITTER

Met het festival 7 blad vierde de wijk Zevenkamp op zaterdag 26 en zondag 27 september het 35-jarig bestaan. Immers: in 1980 ontvingen de eerste bewoners de sleutels van hun nieuwe huis uit handen van deelraadsvoorzitter Mia van IJperen.

Er was in september nog een ander jubileum. Met het feest en de manifestatie Ommoord ziet Sarah, een initiatief van de historische commissie De Ommoordse Polder, vierde Ommoord het vijftigjarig bestaan als typische naoorlogse wederopbouwwijk. Tal van organisaties deden mee met verschillende goed bezochte activiteiten. Op zaterdag 12 september bezochten circa 750 mensen de Open Hof Ommoord voor het bekijken van een tentoonstelling met historische foto's over de bouw en verdere wording van Ommoord. Daarnaast waren oude fotoalbums, krantenknipsels, folders en boekjes uit de bewogen geschiedenis van Ommoord uitgestald. Voor veel bezoekers een feest der herkenning. Op diezelfde dag vonden er in de Open Hof Ommoord verschillende presentaties plaats. De HVPA organiseerde in de middag liefst drie lezingen, die in totaal door circa honderd mensen werden bezocht.

Nog steeds in het kader van Ommoord ziet Sarah, maar tevens in het kader van de Maand van de Geschiedenis met het thema Tussen Droom en Daad, wijdde de HVPA enkele weken later op zaterdag 3 oktober zowel een wandeling als lezing aan de dromen van de stedenbouwkundig architect Lotte Stam-Beese. En hoe haar dromen over de opzet van en vooral ook het leven in Ommoord zich in de praktijk hebben vertaald, anno 2015. Ten slotte was uw voorzitter ook nog gastredacteur van een themanummer over Ommoord van het tijdschrift van de Bewoners Organisatie Ommoord, Nieuws Ommoord, en schreef hij voor dat tijdschrift een artikel over 45

jaar Kruidenbuurt. Al met al was het dus heel veel Ommoord wat de klok sloeg de afgelopen maanden. Gelukkig was onze bijeenkomst in het voorjaar van dit jaar geheel gewijd aan de wijk-fotograaf Henk Bast, die als polderpionier veelvuldig met het fototoestel in de aanslag in Het Lage Land te vinden was. We hebben al van verschillende kanten gehoord of het boekje met historische foto's van Henk Bast dat naar aanleiding van deze bijeenkomst is gemaakt, te koop is. Dat is helaas niet het geval, maar het fotoalbum is wel online te bekijken via de facebookpagina van de HVPA: www.facebook.com/HVPrinsAlexander/posts/407480712775070.

Misschien moeten we sowieso met elkaar afspreken dat we voortaan regelmatig op de een of andere wijze aandacht besteden aan relevante jubilea in het gebied van de Prins Alexanderpolder. Eén jubileum is dan al weer gepasseerd, namelijk dat van de Oosterhof. Verderop in dit nummer een korte bijdrage over dit jubileum. Maar dan

houden we nog genoeg jubilea over: in 2017 veertig jaar Kinderboerderij De Blijde Wei (geopend mei 1977), in 2018 vijftig jaar NS Station Alexander (geopend mei 1968), in 2019 veertig jaar Oosterflank (eerste bewoners arriveerden in 1979), en in 2020 zowel dertig jaar Prinsenland (eerste paal in 1990) als twintig jaar Nesselande (eerste paal in 2000). Of gaan uw gedachten misschien meer uit naar zevenhonderd jaar Kralingseveer of tweeduizend jaar 's-Gravenweg? Hoe dan ook, de HVPA ondersteunt het vieren van jubilea niet alleen om nostalgische redenen, maar ook als gelegenheid om te reflecteren op het huidige karakter van wijken: wat is de kracht van de wijk, waar zijn bewoners blij (en niet blij) mee? Op weg naar al deze jubileumactiviteiten - de HVPA is ook druk bezig met het organiseren van haar eigen tienjarig jubileum in 2017 - wens ik u veel leesplezier met deze 26e nieuwsbrief van de HVPA.

Onno de Wit, voorzitter HVPA

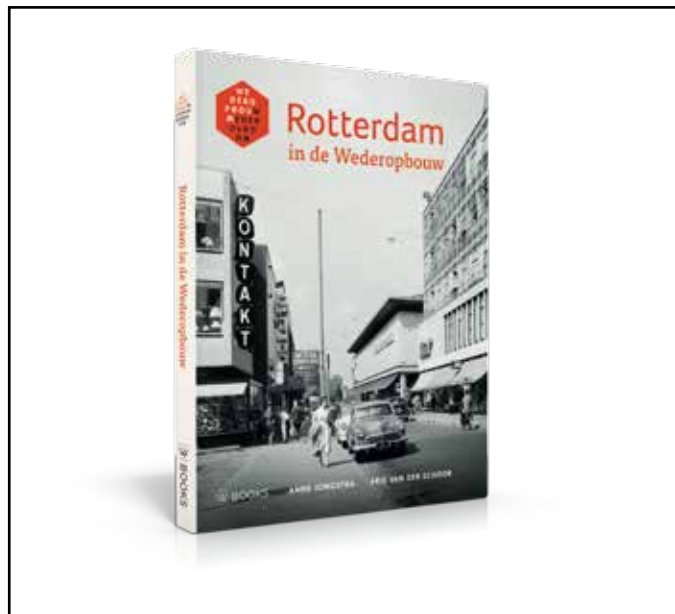
Vijftig jaar gasleverantie in Ommoord

Frans Helleman

In het boek 'Licht op het GEB', geschiedenis van het Gemeente Energiebedrijf Rotterdam staat dat het Groningse aardgas vijftig jaar geleden in Ommoord geleverd werd. In augustus 1965 kwam het gasstation Prins Alexanderpolder in gebruik. Het Groningse aardgas had een veel hogere calorische waarde dan het Rotterdamse gas, zodat de gastoestellen omgebouwd moesten worden. Bij de Gasfabriek Feijenoord werd een centrale ombouwwerkplaats ingericht om de stadsgastoe-stellen zoveel mogelijk geschikt te maken voor aardgas, ook vele toestellen belandden op de schroothoop.

In 1963 werkte ik bij het GEB, thans Eneco. In 1964 mocht ik meewerken aan het rapport 'Over op Aardgas'.

Auteur van het boek 'Licht op het GEB' is Jan van den Noort. Op zijn website www.jvndn.nl kunt u het boek als pdf downloaden. Onderstaande foto is afkomstig van deze website.

Rotterdam in de wederopbouw

'Rotterdam in de wederopbouw' beslaat de hele periode van 1945 tot 1970, vastgelegd door fotografen, waarvan het werk vertegenwoordigd is in de verzamelingen van het Stadsarchief Rotterdam. Anne Jongstra en Arie van der Schoor, medewerkers van het archief, hebben speciaal voor dit boek de mooiste foto's uitgezocht. Veel van die foto's zijn nog niet eerder vertoond. Het boek is een uitgave van WBOOKS en kost € 24,95.

DE RTIG JAAR DE OOSTERHOF

De Oosterhof in aanbouw.

Vorig jaar was in de traverse tussen de twee delen van het Shopping Center van Alexandrium - de verbinding tussen de vroegere Oosterhof en de zogenaamde satelliet - een kleine fototentoonstelling te zien naar aanleiding van het dertigjarig bestaan van de Oosterhof. De Oosterhof is in de jaren zeventig en tachtig ontworpen als een verhoogde traverse die parallel loopt aan de Prins Alexanderlaan en de metrobaan, vervolgens de Hoofdweg overkruist, en uiteindelijk doorloopt tot NS-station Alexander. Ontwerper was de Amersfoortse architect ir. Leo Heijdenrijk (1932-1999), een in Delft afgestudeerde bouwkundige die vanaf 1984 deel uitmaakte van Architecten Kollektief Heijdenrijk, opgericht door het driemanschap Leo Heijdenrijk, Hans Hermes en Wim de Lange. In het archief van het collectief (aanwezig in Het Nieuwe Instituut, Rotterdam) is een dossier aanwezig uit de jaren 1971-1981 getiteld "Basisplan voor Centrum Oost in Rotterdam". Heijdenrijk ontwierp naast de Oosterhof ook woningen, rijksinrichtingen en universiteitsgebouwen.

Onno de Wit

De eerste paal voor de Oosterhof ging op 13 januari 1983 in de grond. Dat was volgens velen, waaronder deelgemeentevoorzitter Mia van IJperen, veel te laat. Bewoners van Oosterflank - de laatste huizen in de wijk werden in 1984 opgeleverd - klaagden steen en been over de ontbrekende winkelvoorzieningen in hun wijk. Uiteindelijk werd het winkelcentrum op woensdag 5 september 1984 met grote drukte geopend door de commissaris van de koningin in Zuid-Holland, Schelto Patijn. Na een jarenlange aanloopfase was de feitelijke bouw van het centrum uiteindelijk wel in recordtempo gerealiseerd.

Aanpassingen

De redenen van uitstel waren divers. Door de bijzonder heftige economische crisis van de jaren 1980-1984 dienden tal van aanpassingen aan het oorspronkelijke concept van het winkelcentrum te worden gepleegd. Het aantal parkeerplaatsen werd teruggebracht en koopwoningen boven de winkels werden geschrapt. De oorspronkelijk geplande 40.000 vierkante meter - vergelijkbaar

met het Zuidplein - ging terug naar 25.000 à 30.000 vierkante meters. Grote potentiële publiekstrekkingen, zoals de Bijenkorf en V&D, haakten af. In plaats daarvan werd V&D dochterbedrijf en supermarkt de Konmar naar voren geschoven, terwijl in een iets later stadium ook de HEMA en C&A konden worden gestrikt door Hof van Bredero Vastgoed en de deelgemeente Prins Alexander. Plannen om rond 1986 ook IKEA, na het voornemen van de sluiting van de vestiging in Sliedrecht de kant van Rotterdam-Oost op te laten komen, liepen mank. IKEA koos uiteindelijk voor Delft. Het Bredero-concern, overigens ook verantwoordelijk in de jaren zestig voor de ontwikkeling en bouw van Hoog Catharijne in Utrecht, ging niet lang daarna failliet. Tegenwoordig is het centrum in handen van vastgoedbedrijf Corio/Klépierre.

Regionale koopmagneet

Dat betekende niet dat het winkelcentrum, na de eerste lastige jaren van winkelconcerns met koudwatervrees en toch wat tegenvallende

Alexandrium II.

omzetten, geen succes werd. Het had alleen wat tijd nodig. Ten tijde van het begin van het derde kabinet Lubbers (1989-1994) keerde het tij voor de Oosterhof. De crisis was volledig overwonnen en het aantal bezoekers en daarmee ook de omzet van het winkelcentrum namen toe. Winkelcentra in Het Lage Land en Ommoord begonnen te klagen over een afnemende omzet. De Oosterhof ontwikkelde zich tot regionale koopmagneet en het was geen gek idee meer om te denken over een uitbreiding van het winkelcentrum. De Leidse architect Fons Verheijen ontwierp uiteindelijk twee uitbreidingen, waarvan in 1996 het eerste deel opende voor het publiek: een langgerekte winkelpromenade met zogenaamde megastores. Zeer opvallend is het scherm van metalen roosters voor de winkels met de aansprekende logo's van de winkels zeer groot uitgevoerd in neonlicht. Het ontwerp van winkelgebouwen en neonwand is zo iconisch dat er door stadshistoricus Paul van de Laar in 2015 een aflevering van de tv-serie Verhalen van Staal en Steen aan werd gewijd.

Spectaculaire glaskap

Ter gelegenheid van de opening in 1996 van de megastores werd de naam van het winkelcentrum veranderd in Alexandrium. Het oude Oosterhof heette voortaan Alexanderium Shopping Centrum of kortweg Alexandrium I, de megastores werden Alexandrium II en de Woonmall, die in 1997 haar deuren opende, Alexandrium III. De Woonmall - "55 woonwinkels onder één dak!" - was redelijk uniek voor die tijd. Niet alleen door de concentratie van winkels op het gebied van woninginrichting, maar ook door het centrale atrium met spectaculaire glaskap en een parkeergarage met 1000 parkeerplaatsen op het dak van het centrum.

Polderhuis

Daarnaast was de integratie van het historische Polderhuis in het winkelcentrum, goed te zien vanaf de Hoofdweg, een unicum. Het Polderhuis was van 1932 tot 1972 de vaste locatie voor het bestuur van de polder Prins Alexander, inclusief woonhuizen voor de families van de opzichter en secretaris-penningmeester van het polderbestuur op de begane grond en eerste verdieping van het pand. Het polderbestuur vergaderde op de eerste verdieping, waar zich ook een tekenkamer bevond. Extra slaapkamers - in het geval van een dreigende overstroming moest een dijkbevakingsploeg kunnen worden gehuisvest - waren op de eerste verdieping en zolder, terwijl de kelder van het pand plaats bood aan het archief van het bestuur. Naar verluid vonden tijdens de Tweede Wereldoorlog joodse onderduikers onderdak in het Polderhuis.

Recreatief winkelen

Sinds december 2009 heeft Alexandrium de status 'toeristisch' gekregen van de gemeente Rotterdam en trekt het Shopping Centre jaarlijks circa tien miljoen bezoekers: veel meer dan bijvoorbeeld Diergaarde Blijdorp en ook nog steeds meer dan de in 2014 geopende en terecht bejubelde Rotterdamse Markthal. Recreatief winkelen valt niet meer weg te denken uit de Prins Alexanderpolder!

Bronnen

- www.stadsarchief.rotterdam.nl/winkelcentrum-alexandrium
- www.NAI.nl (Inventaris Inventaris van het bureauarchief Architecten Kollektief Heijdenrijk (AKH) en rechtsvoorgangers (1962-) 1965-2002.
- www.rijnmond.nl/programmas/verhalen-van-staal-en-steen/berichten/07-05-2015/verhalen-

van-staal-en-steen-het-alexandr

- Pastorenconvent Alexanderpolder, *Wandelen door de Alexanderpolder. Een wegwijzer voor de monumenten* (2001).

- "Eerste paal gisteren geslagen, maar 'Winkelcentrum komt te laat'", in *Het Vrije Volk*, 14 januari 1983.

- "Rotterdam: nieuw winkelhart op Rechter Maas-oever", in *Het Vrije Volk*, 4 september 1984.

Het Polderhuis.

DROMEN EN DADEN IN OMMOORD

Start wandeling bij de Romeynshof.

Het thema van de maand van de geschiedenis is dit jaar 'Tussen droom en daad'. De Historische Vereniging Prins Alexander vulde dit op 3 oktober in met een dag over stedenbouwkundige Lotte Stam-Beese, die in 1946 werd aangesteld als stadsarchitect van Rotterdam.

Willy Hilverda

Aan het eind van de ochtend staan Lidwine Spoormans van Studio LS en Astrid Karbaat, adviseur cultureel erfgoed Stadsontwikkeling Rotterdam, klaar om met een groep belangstellenden op zoek te gaan naar de dromen en daden van Lotte Stam-Beese in Ommoord, een wijk in het Rotterdamse gebied Prins Alexander. Volgend jaar staat de wederopbouw centraal in Rotterdam. Ommoord, waar vijftig jaar geleden, in 1965, de eerste paal in de grond werd geslagen, is aangewezen als wederopbouwaandachtsgebied.

Het gebied dat ontstond op de tekentafel van Lotte Stam-Beese, vormt nu het hart van Ommoord en kenmerkt zich door hoge flats en veel groen.

Beschutting

Als eerste wandelen we naar de Kelloggplaats en blijven staan op een wandelpad tussen de voor deze wijk zo karakteristieke galerijflats. Het grasveld tussen de flats heeft net een maaibeurt gehad – de laatste van het seizoen? – en sommige bomen krijgen al herfstige tinten.

Lotte Stam-Beese, die jarenlang in de Sovjet Unie woonde en werkte, had radicale ideeën over hoe mensen zouden moeten wonen, en die ideeën paste ze toe in Ommoord. Groen vond ze belangrijk. De grasvelden tussen de flats kunnen we dan ook zien als één groot groen tapijt. De flats zijn door Stam-Beese zo geplaatst dat ze beslotenheid en beschutting bieden, maar ook ruimte geven aan mooie zichtlijnen. Bomen en struiken verzachten de harde lijnen van de flats.

Metrostation Binnenhof, een economisch brandpunt

Om de overgang van het grasveld en naar de flats minder abrupt te maken, staan er struiken voor de bakstenen muren waarachter de bergingen zitten.

Toegangsweg

Via de President Rooseveltweg, die ten zuiden van het hoogbouwdeel van Ommoord ligt, lopen we verder. Hoge platanen omzomen deze brede doorgangsweg die aan beide kanten fietspaden heeft. Het hoogbouwdeel van Ommoord wordt omringd door een vierkant van toegangswegen, in het oosten de Martin Luther Kingweg, in het noorden de President Wilsonweg en in het westen de John Mottweg. In de wijk zelf liggen geen doorgaande wegen, het is de metrolijn die de wijk toegankelijk maakt.

Economisch brandpunt

Bij de Zernikeplaats is vorig jaar een vijver gegraven die nu alweer is overwoekerd. De meningen van ons gezelschap over dit stukje wilde groen zijn verdeeld. De een vindt dit het maar niets, de ander wijst enthousiast op de bloeiende klaver, de zuring en het boerenwormkruid. We lopen verder naar het overdekte winkelcentrum De Binnenhof en het gelijknamige metrostation, het einde van lijn A. Hier is één van de economische brandpunten van Ommoord. Een brandpunt is een punt waar de voorzieningen (winkels) samenkomen met de infrastructuur (metro). Ook een ideaal van Stam-Beese

De core van Ommoord

Een begrip waar visionaire stedenbouwkundigen als Stam-Beese en architecten in de jaren zestig

stevig over discussieerden, was *core* (kern). Onder core verstonden ze hoe mensen samenleven en op elkaar betrokken zijn. Dit core-gevoel zou juist bij de economische brandpunten moeten ontstaan.

“Waar vinden jullie de core van Ommoord?” wordt aan de Ommoorders in het gezelschap gevraagd. “De Romeynshof,” zegt een mevrouw met rode jas. “Daar is een bibliotheek en daar kun je naar voorstellingen. Een cultureel centrum, dat is het hart van een wijk.” Helaas zijn het juist deze wijkvoorzieningen die de gemeente momenteel af wil stoten. Daarvoor in de plaats komen Huizen van de Wijk, waar wijkbewoners zelf activiteiten kunnen organiseren.

Mysterieus

We lopen door het overdekte winkelcentrum. “We noemen dit rollatorcity,” fluistert de mevrouw in rode jas me toe. De populatie van Ommoord is de afgelopen jaren sterk vergrijsd. Veel mensen die hier toen gingen wonen, waren zo tevreden dat ze de wijk nooit hebben willen verlaten. In de wijktuin van Ommoord lijken de flats ineens ver weg achter de hoge bomen. In het bruine water van de vijver kwaken de eenden luid, in de hoop gevoerd te worden. Aan het eind van de wandeling vragen onze gidsen of we iets hebben ontdekt over Ommoord. “Ik vind Ommoord mysterieus,” is een heel verrassend antwoord. “Je weet nooit wat je om de hoek zult zien en je wordt steeds verrast.”

NESSELANDE EN DE ZEVENHUIZERPLAS

Nesselande in aanbouw. Linksboven de Zevenhuizerplas.

Een 800 meter lang strand, water, een boulevard ... Bij het lezen van deze woorden zal menigeen denken aan een verre, misschien wel (sub)tropische vakantiebestemming. Maar nee, men kan het veel dichterbij huis zoeken, zelfs in het gebied van de voormalige deelgemeente Prins Alexander. Dan hebben we het over de wijk Nesselande met de Zevenhuizerplas. En oh ja, we hadden het er al over in vorige nieuwsbrieven: de wijk Nesselande behoort weliswaar tot het Rotterdamse stadsdeel Prins Alexander, maar ligt niet in de Prins Alexanderpolder, maar in de Eendragtspolder. En om het nog weer iets ingewikkelder te maken, de Zevenhuizerplas ligt niet in zijn geheel op Rotterdams grondgebied, het meest westelijke gedeelte hoort bij de gemeente Zuidplas.

Wim Heistek

Al in 1969 werden de eerste plannen gepresenteerd, zo lezen we in de krant van 30 augustus 1969: "Rond de Rottemeren komt een gigantisch recreatiegebied. Het wordt speciaal ingericht voor de dagrecreatie, op topdagen zullen in dit 800 ha. omvattende gebied zo'n 100.000 mensen bijeen zijn. Er komen grote waterpartijen, de Rotterdammers die wonen in de wijken Hillegersberg, Ommoord en Alexanderpolder (nu beter bekend als Het Lage Land, WH) en de bewoners van Bleiswijk, Zevenhuizen en Bergschenhoek krijgen dit recreatiegebied vrijwel naast de deur." Een belangrijke schakel in het plan, volgens de krant zelfs "het meest spectaculaire onderdeel" zou het Lage Bergse Bos worden. Maar een zinsnede verderop in het artikel trok meer onze aandacht: "Over ongeveer vijf jaar hoopt het bestuur van het Recreatieschap de Zevenhuizerplas tot stand te brengen, die ongeveer zo groot zal worden als de Kralingse Plas (plm. 100 ha.)." Na realisatie van genoemde plannen zou als laatste onderdeel nog het Hoge Bergse Bos

worden aangelegd, liggend in de gemeente Bergschenhoek. Nog een zin was opmerkelijk: "een roeibaan van bescheiden formaat kan eventueel in het totaalplan worden opgenomen." En zie, meerdere decennia later ligt er een roeibaan, bepaald niet van bescheiden formaat, maar van Olympische afmetingen.

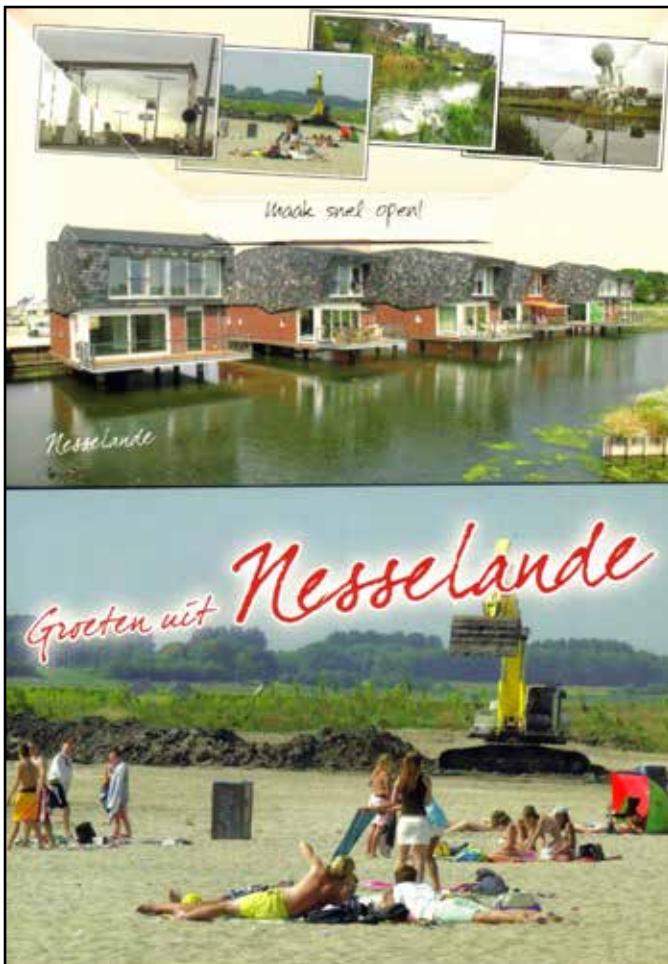
Aanbesteding Zevenhuizerplas

Na een aantal jaren van verder plannen maken en ontwikkelen, kon in 1972 ingeschreven worden voor het werk of zoals we lezen in de krant van 16 augustus 1972: "In Rotterdam is gisteren de eerste grote aanbesteding gehouden voor de uitvoering van het recreatieplan Zevenhuizerplas-Nessepolder.

De aanbesteding betrof: het verwijderen van ruim vijf miljoen kubieke meter bovengrond en het zuigen van tien miljoen kubieke meter zand uit de te maken Zevenhuizerplas."

Eerste spa de grond in

Beter als het artikel in de krant van 18 december 1972 kunnen we het niet samenvatten: "Bijna

Ansichtkaart Groeten uit Nesseland.

drie miljoen kubieke meter grond moet er weggecutterd worden om de Zevenhuizerplas in Rotterdam aan te leggen. Daarmee wordt morgen om één uur begonnen als de Heer R. Eisink, voorzitter van het Recreatieschap Rottemeren, de eerste spa in de grond steekt. De grond wordt verplaatst naar de rand van de plas waarop het Recreatieschap later beplanting zal aanbrengen. Ook wordt een deel gebruikt voor de aanleg van het Schollebos in Capelle aan den IJssel. Wanneer de bovenlaag van de grond is verplaatst, wordt er nog vijf miljoen kubieke meter zand weggezogen. Met pijpleidingen wordt dat zand vervoerd naar bouwprojecten als Schollebaar in Capelle aan den IJssel en woningen in aanbouw in Rotterdam Centrum-Oost (later Oosterflank genoemd, WH) en Zevenkamp. Het zoete water om de plas te vullen wordt aangevoerd via een zes kilometer lange pijp vanaf de Hollandse IJssel."

Oplevering

De werkzaamheden zouden zo'n acht jaar duren alvorens op 1 maart 1979 de Zevenhuizerplas officieel kon worden opgeleverd. Let wel, we hebben het hier over het westelijke gedeelte van de plas, het oostelijke deel zou pas later worden aangelegd. Dat hield echter niet in dat de mensen er gelijk al hun vertier konden zoeken. Dat zou nog zo'n twee jaar duren, eerst dienden bijvoorbeeld nog beschoeiingen

te worden geplaatst en wandel-en fietspaden te worden aangelegd. En last but not least dienden er nog stranden te komen. Aan de kant van Ommoord kwam een smal zandstrand met een brede strook gras. Aan de kant van de Rotte, aan de Strandweg, kwam een langer en ook breder strand terwijl aan de oostzijde het grootste strand kwam.

Uitbreiding

In de periode tussen 2000 en 2003 werd de plas qua grootte verdubbeld. Er werd opnieuw zand gewonnen dat nodig was voor de bouw van de wijk Nesseland. Tijdens deze fase ontstonden er tijdelijk twee plassen, gescheiden door een dam. Bij de zandwinning kwam ook klei vrij, dat werd gebruikt om de al bestaande plas te verondiepen. Nadat de werkzaamheden waren voltooid werd de dam weggehaald en werd een nieuw en lang strand aangelegd, grenzend aan de boulevard van Nesseland, waar de bouwactiviteiten inmiddels van start waren gegaan.

Nesseland

In 1995 hadden de toenmalige zelfstandige gemeenten Nieuwerkerk aan den IJssel en Zevenhuizen grond overgedragen aan Rotterdam voor de ontwikkeling van een Vinx-locatie met de werknaam Achtkamp. In 2000 werd een begin gemaakt met de bouw van de wijk met de definitieve naam Nesseland. In 2012 was de wijk min of meer compleet, slechts op een enkele locatie wordt nog op kleine schaal gebouwd. In 2005 werd de nieuwe wijk aangesloten op het metronetwerk van Rotterdam. Op 20 november 2009 werd het winkelcentrum Boulevard Nesseland geopend. Nesseland is verdeeld in drie deelgebieden: Tuinstad, Waterwijk en Badplaats, drie buurten met een geheel eigen karakter. De combinatie van de functie wonen met de functie recreatie en het klassieke vakantiegevoel is in de buurt Badplaats bijzonder vorm gegeven, het is dan ook geen toeval dat weleens wordt gezegd: "Nesseland is permanente vakantie in de polder."

Het strand van Nesseland.

TUSSEN DROOM EN DAAD

Over leven en werk van stedenbouwkundig architect Lotte Stam-Beese

Lotte Stam-Beese.

Ter gelegenheid van de manifestatie 'Ommoord ziet Sarah' en de Maand van de Geschiedenis hield cultuurhistoricus Hanneke Oosterhof zaterdag 3 oktober 2015 in het Continental Art Centre aan de Robert Kochplaats een lezing over de ontwerper van de wijk Ommoord: Lotte Stam-Beese. Met de hoofdtitel 'Tussen droom en daad' sloot ze aan bij het gekozen thema van de maand van de geschiedenis 2015. Ook de idealist Lotte Stam-Beese had haar dromen. Dromen die soms wel tot succesvolle daden kwamen en soms ook niet.

In haar lezing ging Hanneke Oosterhof in op aspecten van leven en werk van deze architect waarbij droom en werkelijkheid het uitgangspunt zijn.

Hanneke Oosterhof

Een eerste droom van Lotte Beese is haar grote wens om naar de progressieve kunstacademie het Bauhaus in Dessau in haar geboorteland Duitsland te kunnen gaan. Die droom komt uit maar wordt verstoord omdat ze de school vroegtijdig moet verlaten. Dit vanwege een intieme relatie die ze is aangegaan met Hannes Meyer, directeur van het Bauhaus en initiatiefnemer van de architectuuropleiding 'neue baulehre'. Lotte Beese is de eerste vrouwelijke student die in 1928 deze opleiding volgt. Achteraf bezien zijn de jaren aan het Bauhaus bepalend geweest voor de ontwikkeling van haar kritische geest en creatieve talent.

Socialistisch ideaal

Lotte Beese is een van de ruim 20.000 buitenlandse architecten die in de jaren dertig van de vorige eeuw naar de Sovjet-Unie trekken om mee te helpen aan de opbouw van de nieuwe staat. Zij werkt samen met Russische, West-Europese en Amerikaanse architecten en ingenieurs

aan de opbouw van de sotsgorods (socialistische steden). Hier ontmoet ze haar toekomstige echtgenoot, de Nederlandse architect en ontwerper Mart Stam met wie ze naar Nederland komt. Haar bevlogenheid voor het 'socialistische ideaal' wordt getemperd door de confrontatie met de toenemende repressie in de Sovjet-Unie.

Lucht, licht en ruimte

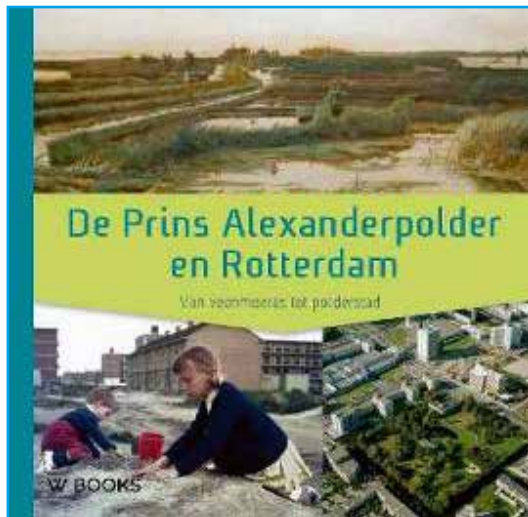
In 1946 begint ze haar baan als stadsarchitect van Rotterdam. Volgens eigen zeggen beleeft ze hier een soortgelijke ervaring als in de Sovjet-Unie door 'uit het niets iets nieuws te mogen scheppen.' De sociale woningbouw in de nieuwe naoorlogse wijken van Rotterdam, zoals Kleinpolder, Pendrecht, Het Lage Land en Ommoord wordt haar grote passie en specialiteit. Ze is met haar stedelijke ontwerpen een vertegenwoordiger van 'Het nieuwe bouwen' waarbij lucht, licht en ruimte, strakke vormen en de toepassing van lichte constructies als staal en beton belangrijke elementen zijn.

Wonen in het groen

Voor Stam-Beese is daarnaast de aandacht voor wonen in het groen van cruciaal belang. De wijk Ommoord is hier een goed voorbeeld van. Haar ideaal is ook dat door de aanleg van parken, pleinen, paden en gedeelde ruimtes de verschillende wijkbewoners elkaar veelvuldig zullen ontmoeten en er een sociale gemeenschap ontstaat. Deze droom wordt niet de werkelijkheid zoals zij zich deze heeft voorgesteld. Stam-Beese gaat in 1968 met pensioen. Ze blijft nog vier jaar in deeltijd werken aan de ROCA (Rotterdam/Capelle) studies.

De viering van 'Ommoord ziet Sarah' zou ze hebben moeten meemaken om te beleven hoe grootscheeps en gemeenschappelijk de wijkbewoners deze verjaardag aanpakken.

Colofon

Nummer 26
november 2015

Aan deze nieuwsbrief werkten mee:

Wim Heistek
Frans Helleman
Willy Hilverda
Hanneke Oosterhof
Ineke Tirion-Beijerinck
Onno de Wit

Redactie:
Wim Heistek
Willy Hilverda

Fotoverantwoording:

p. 1 HVPA/Jils Amesz
p. 2 GEB archief
p. 3 Rotterdam Magazine 1984 nr 1
p. 4 HVPA/Onno de Wit
p. 5 HVPA/Onno de Wit
p. 6 Willy Hilverda
p. 7 Collectie HVPA
p. 8 Collectie HVPA
p. 9 Via Hanneke Oosterhof, Onno de Wit

ISSN 2210-9293

Contributie 2015

Heeft u uw contributie voor 2015 nog niet betaald? Doe dat dan zo snel mogelijk op ons rekeningnummer:
NL18 RABO 0140 2657 08 t.n.v. Historische Vereniging Prins Alexander.

'De Prins Alexanderpolder en Rotterdam. Van veenmoeras tot polderstad' is een uitgave van de HVPA en WBOOKS. Het boek is onder andere te koop in de Rotterdamse boekhandels en kost € 19,95.

Secretariaat

Heeft u vragen of opmerkingen?
Neem dan contact op met de HVPA:
secretariaat
Van der Helmstraat 448
3067 HN Rotterdam
tel. 010 420 62 73 of 06 108 697 09
email: secretaris@hvpa.nl

Lid worden van de HVPA?

U kunt lid worden door of € 15,- of € 12,- voor 65+ over te maken op rekeningnr. NL18 RABO 0140 2657 08, t.n.v. Historische Vereniging Prins Alexander.

De HVPA werd van 2007 tot 2014 financieel ondersteund door deelgemeente Prins Alexander. Vanaf 2014 worden we financieel ondersteund door de gemeente Rotterdam.

Gemeente Rotterdam

